

ZANDBAKKEN TALENT

Evelyne Coussens
De Morgen, 3/08/2016

Theater Aan Zee heeft al twintig edities een neus voor jong theatertalent. Ook dit jaar oogt de selectie van zeventien prille voorstellingen divers: er is theater als een live schilderij, als een intiem gesprek of als een surrealistische danstrip. Maak kennis met drie makers van morgen.

Dounia Mahammed: "Elke onbekende is een vriend"

© Illias Teirlinck

Ssst, vertel het niet verder, maar wij denken dat Dounia Mahammed een serieuze kanshebber is voor de KBC-TAZ-Jongtheaterprijs. Zo halfweg het festival begint de buzz rond bepaalde voorstellingen zijn werk te doen, en Mahammeds *Salut copain* gaat over nogal wat tongen. Dit intieme gesprek met het publiek – want zo noemt ze haar monoloog – is nochtans niet revolutionair in vorm of concept. **Salut copain** is 'gewoon', een reeks bespiegelingen van een jonge vrouw die de wereld met opmerkelijke blik aftast. Uitzonderlijk is de poëtische diepgang van de tekst, Mahammeds natuurlijke uitstraling en haar zorgzame, secure spel.

De 'copain' die zijn naam leende aan de titel is intussen niet meer, vertelt ze. "Hij is overleden. Hij was een man uit het dorp waar ik ben opgegroeid, een bijzonder iemand die vreemde voorwerpen verzamelde en iedereen die hij tegenkwam begroette met 'salut copain!' Dat maakte iets los bij de mensen. Ik bewonderde copain eigenlijk wel. Het feit dat hij elke onbekende zijn vriend noemde inspireerde me, door de onbevreesde toenadering die eruit spreekt."

Het is niet de eerste keer dat Mahammed een voorstelling maakt rond de uitdagingen die samenleven met zich meebrengt. In een vorig project werkte ze met de kwetsbare bewoners van de Gentse Villa Voortman. Ze wil liever geen keuze maken tussen dit werk in de volle realiteit en het artistieke gewroet in de theaterwereld. "De kunsten leveren een specifiek kijkkader. Ik voel dat ik behoefte heb om in contact te zijn met mensen van buiten dat veld, om me bewust te blijven van wat er omgaat in de echte wereld. Maar het ene project bevrucht het andere. Het liefst zou ik beide blijven doen."

Ook vanuit haar persoonlijke geschiedenis houdt het vraagstuk van verbinding haar bezig. "Ik ben half Algerijns, half Belgisch. Mijn papa is moslim. De behoefte om twee culturen samen te houden speelt een belangrijke rol in mijn leven, en die zoektocht neem ik mee in mijn werk. Zeker nu daar op grote schaal conflicten rond ontstaan. Ik denk dat er een weg moet zijn, omdat ik er zelf een heb gevonden. Al was en is die niet makkelijk."

Mahammed ondervond dat het idee van 'zorg' haar kan helpen. "Zorg betekent flexibiliteit, de bereidheid om afstand te doen van je eigen verlangens om iets te doen voor een ander. Ik heb het gevoel dat er in het algemeen weinig zorg is, zowel tegenover de ander als bijvoorbeeld tegenover de natuur."

Ambities heeft Mahammed genoeg, maar ze gaan een stuk verder dan het winnen van een prijs of het uitbouwen van een theatercarrière. "Ik wil vooral mezelf ontwikkelen, een leven uitbouwen vol ontmoetingen, zo rijk en divers mogelijk. Dat verlangen ligt dicht bij mijn ambitie als theatermaker, omdat werk en leven bij mij voortdurend in dialoog zijn. En als ik een paar mogelijke antwoorden zou vinden op de vragen die ik me stel, wil ik die graag delen met een publiek."

Salut copain, nog tot en met vrijdag in Basisschool Vermeylen, Oostende

Oriane Varak: De choreografie van de politiek

© Illias Teirlinck

Een van de meest fascinerende performances op TAZ komt van de Franse Oriane Varak. In de dansvoorstelling *Notch* ontleedt ze de lichaamstaal van politici: de berekende houding, de ingestudeerde gebaren, de geoefende mimiek, maar ook de tics, de onbewuste gebaren, de momenten waarop de spreker de controle over zijn lichaam lijkt te verliezen. Varak bekeek tientallen video's van politieke speeches en ontdekte dat slechts weinig sprekers erin slagen hun lijf in toom te houden. Aangestuurd door de live muziek van compagnon Guillaume Le Boisselier abstraheerde Varak de bewegingen tot strakke en straffe dansfrases.

Een filmpje uit 1981 illustreert de opzet van *Notch*. Dat jaar hield de Franse minister van Justitie Robert Badinter een redevoering tegen de doodstraf. Wie de video versneld afspeelt, ziet dat Badinter zijn bovenlichaam onophoudelijk van links naar rechts wiegt, als een panter klaar voor de sprong. Varak vergroot die beweging uit tot een hypnotiserende dansfrase. En dan is er de kwestie van de pupiter, die een belangrijke rol speelt in de politieke retoriek. "Wie een aantal speeches bekijkt, merkt dat de pupiter in de loop der jaren behoorlijk de hoogte ingaat. In de jaren 30 zie je nog het volledige torso van de spreker, maar in de jaren erna wordt het spreekgestoelte steeds hoger opgeschroefd, tot het vandaag tot bijna onder de kin komt: de pupiter onthoofd als het ware zijn spreker. Dat zijn prikkelende elementen om mee te spelen."

Varak heeft een achtergrond in het Franse fysiek theater en situeert haar werk ergens tussen theater, dans en beeldende kunsten. In *Notch* zijn de uitgesproken belichting en de stuwung van de muziek minstens even cruciaal als de verschijning van de 'acteur', die geen concreet personage is, maar een androgyn, geslachtloze figuur, verborgen achter een masker. "Het masker is een scherm, waardoor niemand zich kan vastmaken aan mijn vrouwelijke identiteit. Het

is een leeg sjabloon waarop iedereen zijn *homme politique* kan projecteren." De strenge figuur achter de pupiter roept vanzelf associaties op met bepaalde 'sterke mannen' die vandaag in Europa in opmars zijn, maar van letterlijke politieke kritiek wil Varak niet weten. Ze heeft het over de 'macht' in het algemeen, niet over de anekdotiek van de politiek. "De manier waarop we ons aan machtige figuren onderwerpen, hoe we ons door hen laten compromitteren, hoe het spel van de macht wordt gespeeld: dát interesseert me."

In de toekomst wil Varak vooral verder gaan met haar eigen gezelschap. Ze verhuisde van Parijs naar Brussel, volgde workshops bij Lisbeth Gruwez en stichtte Notch Company. De switch van performer naar regisseur brengt een zware verantwoordelijkheid met zich mee, maar Varak weet dat ze de juiste keuze heeft gemaakt. "Het is beangstigend, want als regisseur kun je je achter niemand verschuilen. Tegelijkertijd draag ik deze voorstelling al zo lang met me mee. Het is het juiste moment om ze los te laten. En ik ben blij dat dat in Oostende kan gebeuren."

Notch maakt deel uit van de *Alternomaden*, nog tot vrijdag
Vertrek aan het Leopoldspark

Bosse Provoost en Kobe Chielens: "Nooit levend en nooit dood"

De voorstelling *Moore Bacon!* van Kobe Chielens en Bosse Provoost is geen hapklaar theater. Je moet er rust en geduld voor hebben: om goed te kijken, je verwachtingen rond een 'verhaaltje' overboord te gooien en je verbeelding het roer te laten overpakken.

Chielens en Provoost liepen elkaar tegen het lijf op het Gentse KASK, maakten samen de voorstelling *Wezend leven* (2014) en vonden elkaar in hun goesting om theater te maken met licht, vorm en kleur. In *Moore Bacon!* (2015), het sluitstuk van hun tweeluik, transformeert een naakt lichaam in het halfduister tot nieuwe gedaanten: een mens zonder hoofd, of neen, een dier, of neen, een sculptuur, wacht, een stripfiguur... Je ogen lijken je voortdurend nieuwe interpretaties in te fluisteren. De twee dempen bewust het licht, zodat de toeschouwer gedwongen wordt om wat niet meteen zichtbaar is in gedachten aan te vullen. Inspiratie haalt het duo uit de beeldende kunsten, maar ook uit de animatiefilm. Provoost: "Wat geweldig is aan animatie is dat die figuren constant uit elkaar vallen, ledematen verliezen of onthoofd worden, en zichzelf daarna moeiteloos weer ineen puzzelen. Het zijn halfwezens: nooit levend en nooit dood kunnen ze telkens worden herboren."

Voor Chielens en Provoost bestond de uitdaging erin datzelfde idee toe te passen op een levende acteur, door een lichtplan dat lichaamsdelen verhult en weer zichtbaar maakt. Het resultaat is bij momenten hilarisch, maar er klinkt in *Moore Bacon!* ook een tragische ondertoon door die mikt op de 'existentiële verwarring van de mens'.

De ITs-prijs en de TAZ-selectie bevestigen: dit is talent dat knispert van beloftes. Bovendien mag Provoost vanaf volgend jaar bij het Toneelhuis het PULSE-parcours volgen, waarin hij gecoacht wordt richting grote zaal.

Moore Bacon!, nog tot en met vrijdag in het Atheneum, Oostende